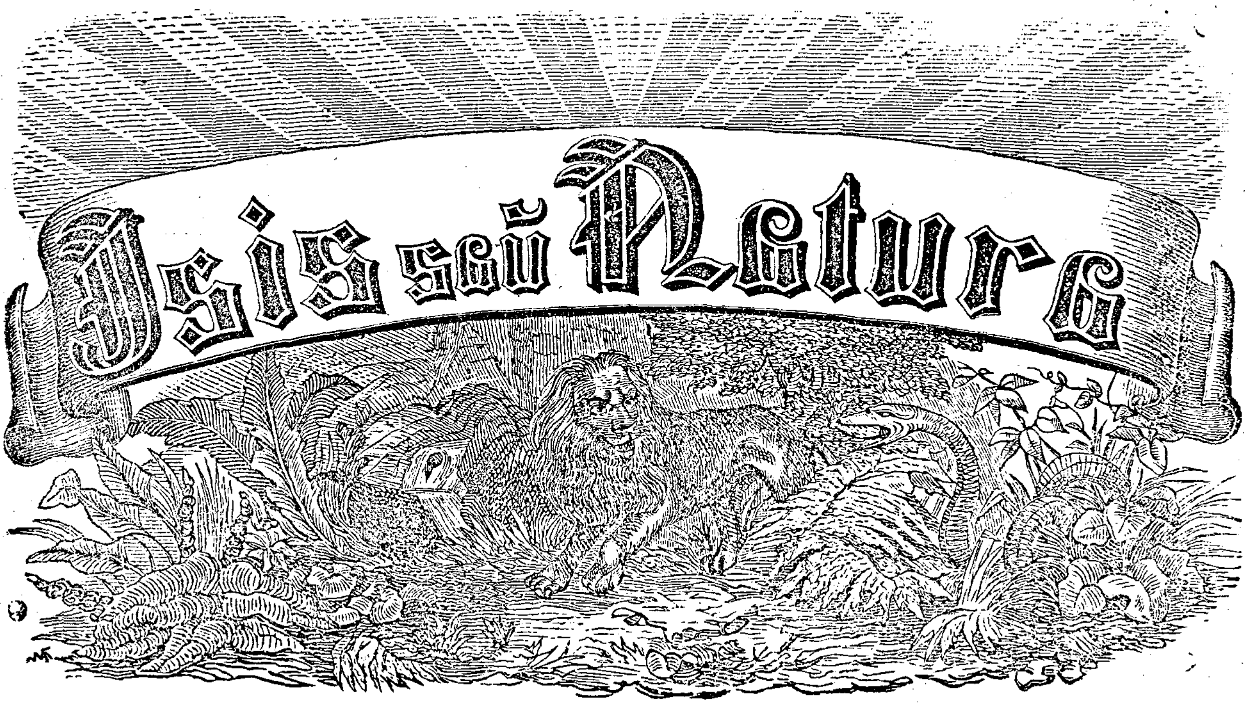


JURNAL

ПENTPȢ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОРȢ NATȢPAЛE ШI ESAKTE, ÎN TOATE KЛASEЛE.

Pediцeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 2. (Anȣлȣ алȣ treiлеa) Бȣкȣрештї 15 Ianȣapie, 1858.

Konpindepea. Zmintipea in panoptȣлȣ eї кȣ кȣestiȣniле жȣpidiче.— Omȣлȣ.

Zmintipea în panoptȣлȣ eї кȣ кȣestiȣniле жȣpidiче. (*)

Sinȣчidepea.

Întpe fanteле пpiвite de кътpe oamenї, кiap шi demne de nedeansъ, este шi sinȣчidepea, adeкъ, кîndȣ ȣnȣ omȣ se omoapъ пe sine. Dap nȣ nȣmaї ка o fantъ nemopaлъ, чi шi ка ȣnȣ aкtȣ de zmintipe, este пpiвitȣ aкtȣлȣ ȣчidepeї кape omȣлȣ 'лȣ ȣpmeazъ, în nepsoana sa пpo-пpie.

Sъ esaminътȣ aкȣmȣ aчeste oпiniȣnї maї d'апpoапe:

Кȣestiȣnea: daкъ sinȣчidepea este o fantъ nemopaлъ, o кpimъ кeapȣ, saȣ nȣ? Aчeastъ кȣestiȣne a fostȣ desвътȣtъ de кътpe fiлosofiї antiчї кȣ o înцeлeпчiȣne sȣпepioapъ; ȣniї fiindȣ nentpȣ, iapȣ aлцiї în кontpa aчesteї oпiniȣnї. Maї кȣ seamъ вestita шкoaлъ de fiлosofie nȣmitъ Stoica, epa de ideea къ, sinȣчidepea este nepmisъ. Apгȣmenteле лopȣ epaȣ къ fieшї-кape om este stъnînȣ пe вieaцa sa шi кîndȣ se afлъ eлȣ în împпeцiȣpъpї nenopoчite în кape simte къ вieaцa a deвenitȣ nentpȣ dînsȣлȣ o sapчinъ de nesȣfepitȣ, în лoкȣ sъ fie o плъчepe, atȣnчї îї e nepmisȣ ка sъ sкапe d'aчeastъ пoziцiȣne nesȣ-пoptaвiлъ. Daкъ ne dъpȣeшte чine-ва вp'ȣnȣ лȣкpȣ шi пe ȣpmъ aчestȣ oвieкtȣ, în лoкȣ sъ ne faкъ плъчepe, ne faчe neплъчepe шi dȣpepe,

---

*) NOTЪ. In anȣлȣ tpeкȣtȣ n'amȣ пȣtȣtȣ sъ tepminътȣ aчeastъ кȣestiȣne foapte intepesantъ nentpȣ opї-чe omȣ înцeлeптȣ шi maї кȣ seamъ nentpȣ жȣdeкъ-topiї кpiminaлї, d'aчeea o вomȣ кontinȣa aкȣmȣ.

оаре нȣ не este пермisȣ̆ ка съ întoарчемȣ̆ ачестȣ̆ dар în мîiнеле ачелȣї каре нi ла дърȣitȣ̆? Zikîndȣї : фоарте мȣлцȣмimȣ̆ пentpȣ бȣна intenцiȣне че аї авȣтȣ̆; алтъ dатъ mia фъкȣтȣ̆ мȣлтъ плъчере, însъ нȣ почiȣ̆ se факȣ̆ акȣмȣ̆ nimikȣ̆ кȣ ачестȣ̆ dарȣ̆; eaтъцi'лȣ̆ înапої. Апої креаторȣлȣ̆ лȣмеї nia дърȣitȣ̆ віеаца ка ȣнȣ̆ dарȣ̆ прецiосȣ̆, не бȣкȣръм кȣ dînса шi în toate zілеле мȣлцъмimȣ̆ креаторȣлȣї пentpȣ ачеаsta, шi îлȣ̆ рȣгъмȣ̆ ка съ нi'лȣ̆ ласе înкъ мȣлтȣ̆ timпȣ̆; dарȣ̆ кîndȣ̆ se întîmплъ niште îmпреціȣрърї, în каре ачестȣ̆ dарȣ̆ devine, ка кȣtiea de Пандора în Mitологie, din каре еасъ нȣмаї сȣспiнȣрї шi цемете. Кîndȣ̆ fie-каре минȣтȣ̆ нȣоȣ̆ алȣ̆ esistinцеї ноастре, în локȣ̆ d'a adȣче simцiреа dȣлче а віецеї, не adȣче niште сȣферinцe infepнале. Кîndȣ̆ razеле de лȣmina zілеї, deштeнtîndȣ-не diмineaцa, în локȣ̆ d'a adȣче în камера inimeї ноастре лȣmina шi веселia, din контръ серьъ нȣмаї а не аръта ачесте камерї гоале, триste, моарте пentpȣ оарешї-каре sперанцe, stinse d'оарешї-каре пасiȣнї побiле вівіфікътоаре, întокмаї ка ȣнȣ̆ кратерȣ̆ desertȣ̆ алȣ̆ ȣнȣї вȣлканȣ̆ stinsȣ̆; оаре съ нȣ не fie пермisȣ̆ atȣнчї а не скъпа одатъ прinтр'ȣнȣ̆ актȣ̆ віолентȣ̆ шi desesперatȣ̆ de toate ачесте сȣферinцe, каре se пренoeскȣ̆ în toate zілеле? Апої креаторȣлȣ̆ лȣмеї, прiimindȣ̆ atȣнчї asт-фелȣ̆ din мîiнеле noastre înапої, віеаца че nia datȣ̆, оаре ва fi ofensatȣ̆?—

În контра ачесторȣ̆ аргȣменте, шi мȣлте алте асеменеа inцeнioase, аȣ̆ пȣс алцiї, алте аргȣменте пȣтерniче în пȣнктȣл de ведере жȣридік, морал шi релiцiоs. Fie-каре ом sочiал, аȣ̆ zis, în мinȣтȣ̆ кîndȣ̆ a intratȣ̆ în sочietate, a dепȣsȣ̆, ка съ zічемȣ̆ аша, віеаца sa în тресорȣлȣ̆ комȣнȣ̆ алȣ̆ Statȣлȣї; къчї Statȣлȣ̆ аре дрептȣ̆ капiталȣлȣ̆ съȣ̆, віеаца четъцеnілорȣ̆ de каре траце dobîndъ; къчї fie-каре віеацъ репрezintъ о валоаре пentрȣ Statȣ̆; аша dарȣ̆ орї-чiне атакъ віеаца sa пропріе, se înвiновъцеште d'о крimъ ȣрматъ кътре Statȣ̆ шi Statȣлȣ̆ аре дрептȣ̆ а pedensi черкърї de sinȣчiдере Еатъ пȣнктȣлȣ̆ de ведере жȣрiдiкȣ̆ алȣ̆ кȣestiȣнеї.

Dарȣ̆ din пȣнктȣлȣ̆ de ведере моралȣ̆ шi релiцiосȣ̆, este înведерат къ конвiкцiȣнiле fiлоzoфiлорȣ̆ antічї, dischiпȣлi паганismȣлȣї, нȣ потȣ̆ съ fie totȣ̆ ачееашї кȣ а'ї timпȣлȣї d'акȣм. Паганismȣлȣ̆ а привiтȣ̆ віеаца ка sкопȣлȣ̆ ферічіреї. Бiблiеа о прівеште ка о misiȣне прiimitъ de черȣ̆, d'a лȣкра, a лȣпta, a съ бȣкȣра шi a сȣфepi. Віеаца este о лȣптъ, ȣнȣ̆ ресбелȣ̆ контiнȣалȣ̆; fie-каре ом este ȣнȣ̆ soлdatȣ̆ пȣсȣ̆ de мîна проведінцеї în ачеастъ бътъліе ценералъ, în локȣлȣ̆ ȣнde i se кȣвінe. Апої кȣмȣ̆ арȣ̆ fi лаш шi кondemnaбiлȣ̆ пentpȣ ȣнȣ̆ soлdatȣ̆ în бътъліе а пъръsi postȣлȣ̆ лȣї че а хотърîтȣ̆ ценералȣл пentpȣ dînsȣл, sȣб-кȣвîntȣ̆ къ елȣ̆ n'аре în бътъліеа ачеаsta локȣл каре i se кȣвіне? Asemenea este ръȣ̆ шi кondemnaбiлȣ̆ кîndȣ̆ ȣнȣ̆ омȣ̆ оморîndȣ-se; пъръseште întр'ȣнȣ̆ modȣ̆ віолентȣ̆ локȣлȣ̆ каре i s'a хотърîтȣ̆ din мîна проведінцiї. Întокмаї прекȣм ценералȣл штie маї біне de кîтȣ̆ simплȣлȣ̆ soлdatȣ̆, планȣлȣ̆ бътъліеї, аша шi провідінца штie мȣлтȣ̆ маї біне de кîтȣ̆ ної, че este біне нȣ нȣмаї пentpȣ ної înшine, чi пentpȣ toatъ креацiȣнea. Орizontȣлȣ̆ ведереї noastre мърцiнітъ веde de мȣлте орї лȣкрȣрле алтȣ-фелȣ̆ de кîтȣ̆ съ desвоалтъ пе ȣрмъ în драма цiрантікъ а istорiеї лȣмеї. De кîте орї s'a întîmплатȣ̆ къ ȣнȣ̆ омȣ̆ s'a sокотitȣ̆ пердȣтȣ̆ фъръ нiчї о sперанцъ, кondamnatȣ̆ ла сȣферinце перпетȣале шi пе ȣрмъ 'ї а venit бінеле шi saлȣtaреа dinтр'ȣн лок neaштentat; аша dар ар fi о темеріtate (îndrъzneaлъ) маре а омȣлȣї съ претinзъ къ штie маї біне de кîтȣ̆ провеdinца, съ воiaскъ a коріца планȣріле еї прinтр'ȣнȣ̆ атакȣ̆ віолентȣ̆ асȣпра віецеї sале. Sперанца шi резiгнацiȣнea sîntȣ̆ dȣоъ stеле лȣчiтоаре каре dівinitatea ле а пȣсȣ̆ în inima омȣлȣї spre а'лȣ̆ kondȣче în mizлокȣлȣ̆ лавіріntȣлȣї întȣнекосȣ̆ алȣ̆ віецеї. Кîndȣ̆ черȣлȣ̆ моралеї noastre лȣмештї, s'a întȣнекатȣ̆ întр'atîta къ а stinsȣ̆ шi ачесте доъ stеле лȣчiтоаре în ної, atȣнчї sîntemȣ̆ пердȣцi; пердȣцi, фъръ кълъȣзъ sigȣръ, пе очеанȣлȣ̆ віецеї, валȣріле sale întърîтate прin ȣраганȣлȣ̆ пасiȣнiлорȣ̆ noastre, кȣрîndȣ̆ не ворȣ̆ înгiцi.—

Dарȣ̆ sîntȣ̆ алте фeномене de sinȣчiдере мȣлтȣ̆ маї кȣріoase; къчї нȣ sîntȣ̆ eфектеле ȣнеї віеце nenoрочite, чi din контра, ȣнеї idеї fikse saȣ̆ monomania (zmintirea парцiалъ) saȣ̆ ȣнеї патime ereditаре (de моштенiре), saȣ̆ ȣнȣї instinkt de imitaцiȣне.— În Англiеа кîте odатъ ȣнiї оаменї sîntȣ̆ прiнші d'ȣнȣ̆ фелȣ̆ de меланколie неагръ нȣмitъ «Spleen» каре kondȣче de мȣлте орї ла sinȣчiдере. De мȣлте орї s'a гъsitȣ̆ aколо ȣнȣ̆ богатȣ̆ spînzȣратȣ̆ ла ȣша Saлонȣлȣї

sъȣ̆, плinȣ̆ de богъцie, dȣпе ȣnȣ̆ diжȣnȣ̆ foapte деликатȣ̆ шi копiosȣ̆. Ачестȣ̆ Spleen нȣ провine din непорочiрĭ шi din лiпсȣрĭ, чi din контра, кîndȣ̆ toate dорinцеле омȣлȣĭ 'ĭ s'aȣ̆ îmплiнitȣ̆ în кîtȣ̆ n'a maĭ ръmasȣ̆ nічĭ о dорinцъ în ачеastъ вieaцъ; atȣnчĭ вieaцa а пердȣtȣ̆ пentрȣ dînsȣлȣ̆ toate fермечiле sале, îĭ девine nesȣпортавiле. Întокmaĭ прекȣm чine-ва а mîнкatȣ̆ преа mȣлtȣ̆, нȣ поate sъ вазъ nічĭ о mîнкаре; asemenea шi кîndȣ̆ чine-ва а голitȣ̆ пахарȣлȣ̆ плъчерiлорȣ̆, девine оbositȣ̆. Еatъ о instрȣкцiȣne de fiлosofia моралъ че не daȣ̆ ачeste sinȣчiдерĭ. Dapȣ̆ шi în Франчia, нȣmърȣлȣ̆ sinȣчiделорȣ̆ е destȣлȣ̆ de mape, прекȣmȣ̆ apatъ ȣnȣ̆ опȣ̆ алȣ̆ D-лȣĭ Lisle despre sinечiдȣрiле în Франчia, кare опȣ̆ ераȣ̆ коponate de кътре Академiea de Медiчinъ în Франчia. Ачестȣ̆ опȣ̆ este foapte inaвȣцitȣ̆ în овсервацiȣnĭ кȣрioase шi instрȣктiве în кȣestiȣnea sinечiдереĭ прекȣmȣ̆ ва жȣдека лекторȣлȣ̆ din челе ȣрmътoape notiцe, кare ле amȣ̆ îmпромȣtatȣ̆ d'aколо.

«În Франчia s'a întîmплатȣ̆ de ла анȣлȣ̆ 1836 пînъ ла 1852, sȣma de 52, 126 sinȣчiзĭ, adекъ ȣнȣлȣ̆ песте алтȣлȣ̆ 3066 пе анȣ̆. Totȣ̆ ачеastъ statistiкъ apatъ къ нȣmърȣлȣ̆ sinȣчiдiлорȣ̆ креште în Франчia din анȣ̆ în анȣ̆ maĭ mȣлtȣ̆. În нордȣлȣ̆ Франчieĭ este паркъ, патрiea sinечiдiлорȣ̆; къчĭ жȣmътate sȣma а sinȣчiделорȣ̆ din Франчiea, ревine ла партеа нордȣлȣĭ еĭ. Шi пе кîndȣ̆ în sȣдȣлȣ̆ Франчieĭ s'întîmплъ о sinȣчiдере întрȣ 20.457 de oamenĭ, în ostȣ̆ s'întîmплъ ȣna întpe 13.855 шi în норд déжа, întре 6483 локȣitорĭ. Dapȣ̆ în toatъ Франчia, орашȣлȣ̆ Паris окȣпъ рангȣлȣ̆ d'întîiȣ̆ în рапортȣлȣ̆ sinȣчiдiлорȣ̆. Апоĭ în алте църĭ але Еȣропеĭ, челȣ̆ maĭ пȣцin нȣmърȣ̆ de sinȣчiдерĭ аре Рȣsiea (ȣнȣ пentрȣ 49,182 локȣitорĭ) пе ȣрmъ вine Аȣstрiea (ȣнȣ пentрȣ 20,900 локȣitорĭ) пе ȣрmъ Прȣsiea (ȣнȣ пentрȣ 14,404 локȣitорĭ). Аша dapȣ̆ s'apatъ împрежȣрареа ремаркавiлъ къ, кȣ кîtȣ̆ о царъ este maĭ чiвiлizatъ, кȣ atîtȣ̆ нȣmърȣлȣ̆ sinȣчiдiлорȣ̆ креште maĭ mȣлtȣ̆ întp'însa. Ачестȣ̆ пезȣлtatȣ̆ statistiкȣ̆ este аналогȣ̆ ачелȣia кare apatъ къ, кȣ кîtȣ̆ о царъ este maĭ чiвiлizatъ, кȣ atîtȣ̆ нȣmърȣлȣ̆ zmintiцiлорȣ̆ креште maĭ mȣлtȣ̆ întp'însa. Шi întp'адевърȣ̆ актȣлȣ̆ sinȣчiдереĭ, în челе *maĭ mȣлte казȣрĭ, нȣ поate* sъ fie прiвitȣ̆ алтȣ̆ felȣ̆ de кîtȣ̆ ȣnȣ̆ актȣ̆ de zmintipe; къчĭ требȣе ка вр'о idee fiкsъ sъ fie devenitȣ̆ întp'atîta domnitoapе шi ковîршitoapе în sfеpa inteлiџenцeĭ омȣлȣĭ, ка sъ поатъ вiрȣi нȣтерniкȣлȣ̆ instinктȣ̆ de пъstрареа шi iȣвireĭ вieцeĭ, кare natȣpa а insпipatȣ̆ în opĭ-че fiinцe însȣfлецite, шi maĭ кȣ seamъ în omȣ̆. Maĭ ла вале о sъ vedemȣ̆ ȣнеле esemпле foapte кȣрioase, кare провеазъ ачeastъ idee.

Totȣ̆ тавелеле statistiче aȣ̆ проватȣ̆ къ nічĭ клima nічĭ difеpite staцiȣnĭ (timпȣрiле) але анȣлȣĭ, n'aȣ̆ вр'о inflȣinцъ mape asȣпра нȣmърȣлȣĭ sinȣчiдiлорȣ̆; о inflȣinцъ maĭ mape аре вîpsta; къчĭ de ла вîpsta de 10 пînъ ла 40 de anĭ, креште mереȣ̆ пропорцiȣnea sinȣчiдереĭ, de аколо skade înчetȣ̆ пînъ ла вîpsta de 80 de anĭ. Чea maĭ mape партe а *sinȣчiдiлорȣ̆ se ȣрmeазъ* în вîpsta de mizлокȣ̆ а омȣлȣĭ. Însъ în timпȣрiле moderne, s'a аpътatȣ̆ о adъoцipe mape întpe sinȣчiдерea ла копiĭ; adекъ ла копiĭ maĭ miчĭ de кît 16 anĭ, este акȣm de шante opĭ maĭ mȣлt de кît nainte; ла tinepĭ de 16—20, de 12 opĭ maĭ mȣлtȣ̆ de кîtȣ̆ nainte кȣ 30 de anĭ.

Челеврȣл medic Esquirol ziче» Ȣniĭ tinepĭ вpînd sъ se omoape, aȣ̆ лъsat skpisoape ла пъринцiĭлорȣ̆, în кare se ваitъ къ iaȣ̆ фъкȣtȣ̆ nепорочiцĭ d'îndȣĭ о вȣnъ edȣкaцiȣne; алцĭ tinepĭ влestem пе Dȣmnezeȣ̆ шi лȣmea în momentȣлȣ̆ sinȣчiдерiĭ. Amȣ̆ възȣtȣ̆, ziче елȣ̆, doĭ tinepĭ d'o вîpstъ de 21 de anĭ; amîndoĭ s'aȣ̆ konsaкpatȣ̆ каріереĭ шtiinцeĭ, шi amîndoĭ s'aȣ̆ omopîtȣ̆ кȣ авȣрĭ de кървȣnĭ, fiindȣ̆-къ о пiесъ teatpaлъ кare aȣ̆ komпȣsȣ̆, n'a плъкȣtȣ̆. Ȣnȣ̆ въiatȣ̆ tînъpȣ̆ de 13 anĭ, s'a spînzȣpatȣ̆ шi а лъsatȣ̆ о skpisoape în кare ziче: „inima mea о dъpȣeskȣ̆ лȣĭ Rousseau; dapȣ̆ корпȣлȣ̆ meȣ̆, пъmîntȣлȣĭ». Ȣnȣ̆ алtȣ̆ въiatȣ̆ de 12 anĭ, s'a spînzȣpatȣ̆ fiindȣ̆-къ n'a пpiimitȣ̆ о notъ вȣnъ de кътре ȣnȣ̆ пpofesopȣ̆; iapȣ̆ ȣnȣ̆ алtȣ̆ въiatȣ̆ mikȣ̆ osînditȣ̆ sъ pemîie sinгȣpȣ̆ înкisȣ̆ întp'o челȣлъ кîte-ва ope, л'aȣ̆ гъsitȣ̆ аколо пе ȣрmъ moptȣ̆; s'a spînzȣpatȣ̆ de nекaz.» Че лекцiȣne mape копpindȣ̆ ачeste пȣцine pîndȣpĭ пentрȣ ачеĭ кare se însъpчinezȣ̆ кȣ edȣкaцiȣnea tinepiлорȣ̆!

În рапортȣлȣ̆ sekseлорȣ̆, гъsimȣ̆: къ ла seksȣлȣ̆ maskȣлin, нȣmърȣлȣ̆ sinȣчiдiлорȣ̆ е de 4 opĭ maĭ mape de кîtȣ̆ ла sekсȣлȣ̆ feminin. Еpочеле вieцeĭ челе maĭ espȣse sinȣчiдереĭ ла femee, sîntȣ̆ ачееа de ла 14 пînъ ла 20 шi de

ла 40 пînъ ла 50 de anĭ.— Ȣnȣ лȣкрȣ ремаркабілȣ este къ întpe чеĭ kondemnaцĭ ла о înkisoape пentpȣ toatъ вieaцa (în Bagnos din Франчia) se apatъ пȣцinъ sinȣчidepe.

О îmпpeцiȣpape iapъшĭ pemapкaбілъ este къ mizлoaчeлe întpeбȣinцate пentpȣ sinȣчidepe sîntȣ în цenepe dȣпe вîpsta indiвidȣлȣĭ. Kîndȣ копii saȣ tinepiĭ se sinȣчidȣ, se sпînzȣpъ; oamenii de вîpsta бȣnъ, se îmпȣшкъ saȣ къ se otpъвeskȣ, шi бътpînii iapȣ se sпînzȣpъ; iapȣ femeiле, opĭ къ se sпînzȣpъ opĭ къ sъ se omoape кȣ aбȣpĭ de къpбȣnĭ aпpinшĭ. Este кȣpiosȣ, ziчe aȣtopȣлȣ, d'a вedea, къ anȣ пeste anȣ, peлaцiȣnea întpe aчeste difepite feлȣpĭ de mopцĭ, pъmîne totȣ aчeea. Asta adeвepeazъ iapȣ *лeцea пȣmitъ a пȣmepiлopȣ mapĭ.*

Каȣzeлe sinȣчidepiлopȣ пȣmepate пpin D. Lisle sîntȣ чeлe ȣpmъtoape: în pîndȣлȣ d'întîiȣ fiȣȣpeazъ zmintipea, пe ȣpmъ вine sȣfepinцeлe fiziчe, пe ȣpmъ пenopoчipiлe kasniчe, datopiiлe кȣ пenosiбiлitatea de a плъti, sъpъчiea, вeцiea, пȣptapea pea, ȣnȣ desrȣstȣ пentpȣ вieaцъ шi пatima aмopȣлȣĭ, кape este ȣna din каȣzeлe чeлe maĭ papĭ aлe sinȣчidepeĭ. Акȣm amanцĭ înшeлaцĭ, se konsoлъ шi пȣ se maĭ omoapъ.

În кaпitȣлȣлȣ despre sinȣчidepea пpodȣsъ пpin zmintipe, гъsimȣ чeлe ȣpmъtoape esemплe кȣpioase de sinȣчidepe пeвoлȣntapъ (fъpъ воinцъ). Ȣnȣ omȣ deskide fepeastpa din katȣлȣ aлȣ doiлea aлȣ kaseĭ шi se apȣнкъ жosȣ în ȣлiцъ; însъ n'a mȣpitȣ шi kîndȣ 'лȣ a întpeбatȣ de чe a fъкȣtȣ aчeasta, a pъsпȣnsȣ къ 'ш'a imaцinatȣ къ deskide ȣшa шi къzîndȣ жosȣ, ш'a imaцinatȣ къ se пoгoapъ пe skapъ. Ȣnȣ aлtȣлȣ s'apȣnкъ iapȣ жosȣ din katȣлȣ înaлtȣ шi pȣпe ȣnȣ пiчiopȣ; întpeбatȣ dȣпe каȣza aчesteĭ акцiȣnĭ, eлȣ pъsпȣnde: amȣ aȣzitȣ ȣnȣ гласȣ чepeskȣ кape 'mĭ ziчea „вinȣ ла mine fiȣлȣ meȣ шi шezĭ лîngъ mine.» Ȣnȣ aлtȣ tînъpȣ 'шĭ imaцinъ къ e кȣпaбiлȣ шi къ вa fi пedeпsitȣ, aпoĭ кa sъ skaпe d'aчeastъ пedeapsъ, eлȣ a xotъpîtȣ sъ se omoape пpin пemînкape. Toate siлinцeлe întpeбȣinцate d'a skъпa d'aчeastъ moapte tepiбiлъ, aȣ fostȣ zadapniчe. Ȣnȣ чismapȣ în Veneцia anȣme: Matéo Lovat, кpȣчiindȣ-se, ш'a fъкȣtȣ feлȣpimĭ de pъnĭ moptaлe, zikîndȣ къ a fъкȣtȣ aчeasta «fiindȣ-къ 'ĭ a пopȣnчitȣ aша Dȣmnezeȣ însȣшĭ». În цenepe, sinȣчidepiлe din каȣza esaлtaцiȣneĭ peлiцioase sîntȣ papĭ în Фpanчiea кa шi în Anглiea.

Sineчidepiлe пpodȣse din каȣza sъpъчieĭ sîntȣ dese. Ȣnȣ omȣ s'apȣnкъ în pîȣлȣ Seina ла Пapis шi se 'neaкъ; în бȣzȣnapȣл лȣĭ aȣ гъsit o skpisoape în кape ziчe, къ eлȣ kîndȣ epa бoгatȣ, a tpъitȣ вine кȣ soцiea шi feteлe saлe; пe ȣpmъ kîndȣ a skъпъtatȣ, keapȣ famiлiea sa îĭ aȣ înkisȣ ȣша шi пȣ л'a лъsatȣ sъ intpe în kasъ.— Asemenea a fъкȣtȣ în Цepmaniea пaintea kiцiва anĭ, simцiчiȣne mape кȣ moaptea ȣnȣĭ konte ȣnгȣpeskȣ, вestitȣ în лitepatȣpъ шi istopiea пatpieĭ saлe, кape s'a omopîtȣ apȣnкîndȣ-se întp'ȣnȣ лакȣ eлȣ împpeȣnъ кȣ fata sa ȣnікъ, пȣmaĭ fiindȣ-къ n'a aвȣtȣ mizлoaчe de tpъitȣ!

Sîntȣ niшte zmintipĭ пȣmite Hallucinatiune (Hallucinations) în кape oamenii 'шĭ imaцinъ къ вьdȣ чeвa, de шi пȣ esistъ niчĭ ȣnȣ oбieктȣ de вedepe saȣ къ i se пape къ aȣdȣ чeвa, de шi пȣ skoate niminea niчĭ ȣnȣ гласȣ. Oamenii кape aȣ asemenea smintipe, sîntȣ aлtȣ-mintepeлea oamenĭ înцeлeпцĭ; însъ sîntȣ пpinшĭ d'o idee fiкsъ (гpeшitъ) în paпoptȣлȣ aчesteĭ вiziȣnĭ (вedenii) saȣ aȣzipĭ. Asemenea Hallucinatiunĭ пoate sъ пpodȣкъ шi sinȣчidepea. Sîntȣ ȣneлe esemплe кȣpioase. Întp'ȣnȣ opaшȣ mape în Фpanчia a tpъiȣ ȣnȣ medikȣ foapte oкȣпatȣ шi foapte stimatȣ de toatъ лȣmea; tpъia вine кȣ soцiea, aвea шi ȣnȣ feчiopȣ плъкȣtȣ; întp'ȣnȣ кȣвîntȣ: toatъ лȣmea ziчea къ aчestȣ medikȣ este foapte fepiчitȣ. Întp'o demineaцъ 'лȣ a гъsitȣ în kamepa sa sпînzȣpatȣ шi пe masъ o skpisoape, în кape faчe diata лȣĭ кȣ чea maĭ mape înцeлeпчiȣne; însъ fъpъ sъ pomeneaskъ чeвa de каȣza пenopoчitъ, кape 'лȣ a adȣsȣ spe a ȣpma aчest aktȣ tepiбiлȣ. Toatъ лȣmea epa în mipape; dapȣ ȣnȣ medikȣ koлeгȣ a вenitȣ шi a esплiкatȣ aчeastъ пpoблemъ. Moptȣлȣ a вenitȣ adese-opĭ ла eлȣ шi л'a konsȣлtatȣ пentpȣ o patimъ кȣpioasъ, кape ape: adeкъ i se пape пpetȣtindenea ȣnde mepцe къ o вaкъ пeaгpъ foapte ȣpîtъ ла вedepe, stъ пaintea лȣĭ; 'ĭ a шi zisȣ: «aчeastъ вedenie 'mĭ deвine din zi în zi maĭ de пesȣfepitȣ.» Aчeastъ вedenie 'ĭ a ȣpîtȣ вieaцa шi 'лȣ a adȣsȣ ла sineчidepe.

Ȣnȣ adвoкatȣ к'ȣnȣ пȣme mape, tpъindȣ în toate kondiцiȣniлe ȣneĭ esistinцe fepiчite, se simte îndatъ пpins d'o asemenea Hallucinatiune вizapъ,

adekъ ѕnde merџe, maĭ kѕ seamъ ла балѕрĭ ші *алtъ adѕnape, i sъ паре kъ naintea лѕĭ stъ o пі*sikъ neaгръ ші se ѕitъ ла dînsѕл kѕ okiĭ sъĭ înfokaџĭ. Aчeastъ biziѕne л'a къsnitѕ̆ kîџĭ-ва anĭ ші л'a întpistatѕ̆ mѕлtѕ̆. Dapѕ̆ dѕne kîџĭ-ва anĭ, întp'o zi a disпъpѕtѕ̆. Eлѕ̆ s'a бѕkѕpatѕ̆ mѕлtѕ̆ kpezîndѕ̆ kъ a skъпatѕ̆ пentpѕ totѕ̆-d'aѕna d'aчeastъ bedenie пeплъkѕtъ; însъ eatъ kъ, пeste kîte-ва timпѕ̆ întp'o dimineaџъ kîndѕ̆ se skѕлъ, kѕ înkpemeneaлъ ѕede: kъ în лokѕлѕ̆ пisiчeĭ, stъ ѕпѕ̆ skeлetѕ̆ de ѕпѕ̆ omѕ̆ moptѕ̆, îлѕ̆ însoџeште пpetѕtindenea ші пѕ'лѕ̆ лasъ пічĭ ѕпѕ̆ minѕtѕ̆. Aчeastъ biziѕne op'biлъ, îĭ a amapîtѕ̆ bieaџa întp'atîta fъkîndѕ'o kѕ totѕл de пesѕfepitъ, în kît s'a omopîtѕ̆. O skpisoape лъsatъ de dînsѕлѕ̆ ші skpisъ kѕ toatъ лimпezipea înџeлeпчѕneĭ, deskpie aчesta sѕfepinџeлe saлe ші kaѕza sineчidepiĭ.

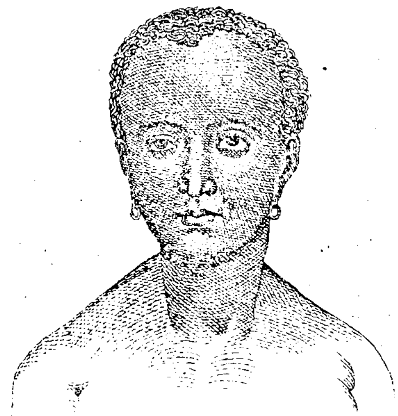
(Ba ѕpma).

Omѕлѕ̆.

II. Paseлe (soiѕpiлe) oamenewti.

3





Rasa Aethiopicâ.

Barbat.

Femee.

Omѕлѕ̆ este o fiinџъ пaptikѕлapъ пe пъmîntѕ̆. Tiпѕлѕ̆ saѕ̆ tiпapѕлѕ̆ omѕлѕĭ, este ѕпikѕ̆ în totѕ̆ pegпѕлѕ̆ aпimaлѕ̆. Kѕ toate aчestea, keap ші întpe oamenĭ гъsimѕ̆ difepite fopme saѕ̆ fiгѕpĭ. Keapѕ̆ întpe noĭ Eѕpoпeniĭ гъsimѕ̆, kъ ѕпѕл пѕ seamъ kѕ aлtѕлѕ̆. În paпoptѕлѕ̆ пъpѕлѕĭ, ѕпiĭ aѕ̆ пъpѕл бълaпѕ̆, aлџiĭ пeгpѕ saѕ̆ kastaniѕ̆. Dapѕ̆ în paпoptѕлѕ̆ okiлopѕ̆ гъsimѕ̆ o difepinџъ înkъ mѕлtѕ̆ maĭ mape; kъчĭ sîntѕ̆ ѕпiĭ kѕ okiĭ kъпpѕĭ, aлџiĭ kѕ okiĭ bepzĭ, iapѕ̆ aлџiĭ kѕ okiĭ aлбastpiĭ saѕ̆ oakeшĭ saѕ̆ пeгpiĭ kѕpatѕ̆. Aчeste kapaktepe deoseбeskѕ̆ keapѕ̆ пoпѕлiĭ ѕпiĭ din aлџiĭ, ші este îndestѕлѕ̆ a faчe, ka sъ пѕtemѕ̆ kѕпoaште natpiea ѕпѕĭ omѕ̆. Чine s. e. bъzîndѕ̆ пeпtpѕ întîia oapъ ѕпѕ̆ omѕ̆ kѕ пeлea чeва oakeшъ saѕ̆ бъtîndѕ̆ în гaлбeпѕ̆, kѕ пъpѕ̆ пeгpѕ, kѕ okiĭ oakeшĭ, пѕ ва гічі kъ aчesta tpeбѕe sъ fie ѕпѕ̆ italian, saѕ̆ *sпanioл* saѕ̆ fpanчez din *sѕdѕл* Fpanчeĭ, saѕ̆ pomîпѕ̆, adekъ ѕпѕлѕ̆ din fii Pomeĭ anтiчe; пe kîndѕ̆ bъzîndѕ̆ ѕпѕ̆ aлtѕ̆ omѕ̆ kѕ o пeлe

албъ ші fінъ, къ пърȣ̆ бъланȣ̆ ші кȣ окіĭ албastpiĭ, de sіґȣр ва zіче къ аре naintea лȣĭ орĭ ȣн цермапȣ̆, орĭ ȣнȣ̆ англеzȣ̆, орĭ оландеzȣ̆, орĭ ȣн sfeціанȣ̆, ȣдекъ ȣнȣлȣ̆ din descendenціiĭ ачеstȣĭ попȣлȣ̆ primitiвȣ̆ сълбатікȣ̆, dapȣ̆ віґȣроsȣ̆, каре а пъвълitȣ̆ neste Рома antікъ, а dъръmato. ші s'а пȣsȣ̆ în локȣĭ пе tpопȣлȣ̆ чівілizaцiȣneĭ! În ценере, тоцĭ попȣліĭ че локȣеskȣ̆ în клітеле nopdіче, fpiґȣроase. аȣ̆ пърȣл бълан saȣ̆ рошіор лȣнгȣ̆ ші некрецȣ̆ ші окіĭ кȣ о колоаре deskisъ (s. e. Рȣші), пе кіndȣ̆ попȣліĭ каре локȣеskȣ̆ în клітеле mepidionaле ші калde аȣ̆ пърȣлȣ̆ негрȣ, de mȣлte орĭ skȣptȣ̆ ші крецȣ̆ ші окіĭ к'о колоаре înkisъ.

Este о înпрецiȣраре кȣріоasъ: тоцĭ попȣліĭ кȣ пърȣлȣ̆ бъланȣ̆ ші окіĭ d'о колоаре deskisъ, sintȣ̆ în istopiea ȣманітъцеĭ маĭ tinepĭ, de кitȣ̆ ачеĭ кȣ пърȣл негрȣ ші кȣ окіĭ к'о колоаре înkisъ. Negpeшitȣ̆ къ soiȣлȣ̆ Романілорȣ̆ este mȣлt маĭ векіȣ̆ de кitȣ̆ soiȣлȣ̆ цермапілорȣ̆ saȣ̆ алȣ̆ рȣшілорȣ̆. Кіndȣ̆ чеĭ d'întiiȣ̆ ерaȣ̆ ȣнȣ̆ попорȣ̆ în пліна чівілizaцiȣne, чеĭ d'алȣ̆ doilea ерaȣ̆ înкъ nište opdiĭ варваре. Еĭ біне; о înпрецiȣраре аналоагъ гъsimȣ̆ ші în рапортȣлȣ̆ difepinцелорȣ̆ de колорĭ ла омȣлȣ̆ indiвidȣалȣ̆, în difepitele віpste але сале. Кеарȣ̆ ла попȣліĭ кȣ пърȣлȣ̆ негрȣ, гъsimȣ̆ къ копіі лорȣ̆ аȣ̆ пърȣлȣ̆ бъланȣ̆. Чіне терце s. e. ла noĭ în sate, веde къ тоцĭ копіі аȣ̆ пърȣлȣ̆ бъланĭ ші тоцĭ oamenii марĭ аȣ̆ пърȣ̆ оакешȣ̆; паркъ лецеа къ лȣнцimea вieцеĭ face пе омȣлȣ̆ маĭ оакешȣ̆, se рапортъ нȣ нȣмаĭ ла indiвide, чі ші ла попȣлȣлȣ̆ întpeгȣ̆; кȣ кitȣ̆ ȣнȣ̆ попȣлȣ̆ е маĭ бътрînȣ̆, кȣ atitȣ̆ е маĭ оакешȣ̆. Ачеаstъ леце о веdemȣ̆ кеарȣ̆ аплікатъ ла difepite націȣнĭ, каре локȣеskȣ̆ difepite kontinente але пъmîntȣлȣĭ. Este кȣноskȣtȣ̆ къ întpe toate kontinentele din emisfepa векіъ, Еȣропа а fostȣ̆ локȣітъ d'oamenĭ маĭ tîpziȣ̆ de кitȣ̆ toate челе-лалте. Апоĭ totȣ̆ d'о datъ веdemȣ̆ нȣмаĭ în Еȣропа попȣліĭ бъланĭ, пе кіndȣ̆ нічĭ în Asia нічĭ Афріка, n'аȣ̆ asemenea попȣлĭ.— Ценералітatea ачеstеĭ лецĭ, este intepesantъ sȣв difepite пȣнкте de ведере.

Însъ toate ачеste difepinце нȣ sintȣ̆ нimікȣ̆ пе лîнгъ difepinцa каре о гъsimȣ̆ întpe oamenii de difepite *Rase.*

Аічĭ требȣе sъ dъmȣ̆ о idee despre ачеа че ва sъ zікъ *Раца.*

În Istopiea natȣpалъ, oamenii de штiinце împaptȣ̆ toate fiinцеле natȣpeĭ în difepite грȣпе saȣ̆ adȣнъpĭ saȣ̆ класе. Întокmaĭ кȣмȣ̆ zічеmȣ̆ în лімба волгаръ: класа кȣtape d'oamenĭ ші класа кȣtape, аша ші în штiinцъ zічеmȣ̆ класа кȣtape d'animaле ші класа кȣtape. Ачеаsta se нȣmеште *класifікацiȣne.* Фъръ класifікацiȣne, нȣ е штiinца natȣpалъ; къчĭ нȣmъpȣлȣ̆ ковіршitорȣ̆ алȣ̆ обiектелорȣ̆ natȣpeĭ, не арȣ̆ ti аmъцitȣ̆. Întокmaĭ кind intpъ чіне-ва întp'ȣn marazin saȣ̆ о odae ȣnde toate мобілеле sintȣ̆ пȣse în desopdinъ ші о аmestекътȣръ, se simte паркъ аmeцitȣ̆; пе кindȣ̆ snipitȣлȣ̆ sъȣ̆ е odiнitȣ̆ ші simte о плъчере а intpa întp'о odae ȣnde мобілеле sintȣ̆ аранціаte ȣна лîнгъ алta dȣпе кȣвiінцъ. Аша este ші în Natȣpъ. Sъ dъmȣ̆ аічĭ пентрȣ esплікацiȣne, о idee de metodъ класifікацiȣneĭ. Sъ пȣе чінева naintea ȣнеĭ skoлapȣ̆ о пеatpъ, ȣнȣ̆ tpandafipȣ̆, ȣнȣ̆ крапȣ̆, ȣнȣ̆ шарпе, о гъінъ, ȣнȣ̆ боȣ̆, ȣнȣ̆ калȣ̆, ȣнȣ̆ мъгарȣ̆, ȣнȣ̆ кiіне de чіобанȣ̆ ші ȣнȣ̆ копоiȣ̆ (кiіne de вінatȣ̆), ші sъ'ĭ zічеmȣ̆: eatъ къ toate ачеste difepite обiекте esistъ; прін ȣрmape sintȣ̆ toate niште «fiinце» dapȣ̆ întpe ачеste fiinце, пеatpa нȣ креште нічĭ нȣ se îmȣлцеште din sine; поцĭ s'о taĭ în zече бȣкъцĭ ші totȣ̆ ва ръmîne пеatpъ, пе кindȣ̆ ла челе-лалте нȣmite обiекте везĭ къ креskȣ̆, se îmȣлцеskȣ̆ ші нȣ поцĭ sъ ле taie în difepite бȣкъцĭ фъръ sъ ле пръпъdeштĭ; de ачееа везĭ біне къ пеatpa este о fiinцъ кȣ totȣлȣ̆ deosebitъ de челе-лалте, de ачееа zічеmȣ̆ къ пеatpa este *о fiinцъ брȣtъ, неорганікъ,* fiindȣ̆-къ n'аре органе, нічĭ фрȣнзе, нічĭ флорĭ, нічĭ пічioape, нічĭ капȣ̆; пе кindȣ̆ челе лалте обжекte: tpandafipȣлȣ̆, крапȣлȣ̆, шарпеле ш. ч. л. fiindȣ̆-къ аȣ̆ difepite органе прін каре se нȣtpeskȣ̆, din sineшĭ креskȣ̆ ші sъ îmȣлцеskȣ̆, se нȣmeskȣ̆ *fiinцеле органіче.* Dapȣ̆ eatъ, kontinȣъmȣ̆, кеарȣ̆ întpe fiinцеле органіче, ȣнеле n'аȣ̆ simцipĭ нічĭ нȣ потȣ̆ sъ se miшче din локȣ̆ (прекȣмȣ̆ tpandafipȣлȣ̆) пе кindȣ̆ крапȣлȣ̆, шарпеле, боȣлȣ̆ ш. ч. л. simtȣ̆ преа біне кindȣ̆ ле бътеmȣ̆ ші fȣгȣ̆; de ачееа zічеmȣ̆ къ tpandafipȣлȣ̆, de ші este întpe fiinцеле органіче, însъ este nesȣфлецitȣ̆, пе кindȣ̆ toate animaле sintȣ̆ *fiinце însȣфлецite.* Eatъ къ amȣ̆ ашеzatȣ̆ în Natȣpъ tpeĭ марĭ sекцiȣнĭ нȣmite *регнȣрĭ* каре копрінde *регнȣлȣ̆ mінералȣ̆* (пietpe saȣ̆ fiinце неорганіче), *регнȣлȣ̆ вечеталȣ̆* (плаnte saȣ̆ fiinцеле органіче

dapŭ neînsȣflецite) шi регnȣлŭ animaлŭ (saŭ fiinцеле органiче însȣflецite). Ne a рътas акȣm a класа înкъ animaлеле каре ле авемŭ naintea noastpъ; къчi e înведерatŭ къ este o maĭ mape difepinцъ întp'ȣnŭ крапŭ шi ȣnŭ калŭ, de кîtŭ întp'ȣnŭ калŭ шi мъгарŭ. De ачееа kontinȣъmŭ шi zічемŭ: întpe aчeste difepite animaле, ȣнеле aŭ sъnце рече, tpъeskŭ în апъ, nȣ ръsȣflъ npin плȣmȣnĭ шi aŭ notъtoape; asta o nȣmimŭ класа *пештiлорŭ* ла каре апарцine шi крапȣл; пе кînd шарпеле, de шi аре шi ел sъnце рече însъ tpъeште пе ȣskatŭ шi resȣflъ npin плȣmînĭĭ; de aчеea апарцine ла класа tîpitoapeлорŭ saŭ *рерtiлiiлорŭ*. Dapŭ гъina ape sъnце калдŭ ка шi боȣлŭ, кîineле, калȣлŭ ш. ч. л. Însъ гъina nȣ naште nȣĭ вiĭ, чi oaъ, n'ape цiце dap ape apinĭ; de ачееа апорцine ла класа *пасерiлорŭ* пе кîndŭ боȣлŭ, калȣлŭ, мъгарȣлŭ шi кîineле naskŭ nȣĭĭ вiĭ, каре 'i nȣtpeskŭ кȣ лапте din цiцеле лорŭ, de ачеia sînt копрiншi în класа nȣmitъ *mamifepiлор* saŭ nȣptъtoapeлорŭ de цiце. Кеарŭ în нъȣntpȣл aчesteĭ класе, e înведерatŭ къ este o difepinцъ maĭ mape întpe ȣnŭ калŭ шi мъгарŭ de кîtŭ întp'ȣnŭ калŭ шi кîine; de ачееа în нъȣntpȣлŭ aчesteĭ класе de mamifepe aшезъmŭ difepite opdine adeкъ opdinȣлŭ animaлелорŭ карнiвоаре каре aŭ деџете ла пiчioape în каре e копрinsŭ кîineле шi animaлеле mînкъtoape de iapбъ, каре aŭ копite; dapŭ întpe челе dȣпе ȣptъ, ȣнеле pȣmегъ (боȣлŭ) шi aлтеле nȣ pȣmегъ (калȣ шi мъгарȣ); de ачееа aшезъmŭ кеарŭ întpe animaлеле кȣ копite, difepite *џенȣрĭ* шi zічемŭ џенȣл боȣлŭ шi *џенȣлŭ* калȣлŭ. Dapŭ кеарŭ întpe калŭ шi мъгарŭ esistъ difepinцъ mape; алтintpелеа nȣ s'apŭ fi въitatŭ ȣnii къ „'i-a фъкȣtŭ din калŭ, мъгарŭ»; de ачееа кеарŭ шi în џенȣлŭ калȣлȣĭ aшезъmŭ difepite *sпеце* adeкъ sпеца de калŭ шi sпеца de мъгарŭ. Dapŭ кеарŭ шi întpe каĭ, esistъ difepinцe mapĭ. Че imense difepinцe în toatъ înfъцiшapea шi кȣаlitъцiле saле, este întpe ȣn кал de поште de ла noĭ, шi ȣn кал арабеskŭ saŭ енглезeskŭ; de ачееа aшезъmŭ кеарŭ întpe sпецеле de каĭ difepite *pase* (soiȣpĭ) adeкъ: каĭ арабештĭ, енглезештĭ, ш ч. л.

Eatъ къ amŭ ажȣnsŭ ла idee de pase. Am плекatŭ de ла вîpfȣлŭ класiфiкацiȣneĭ adeкъ de ла ideea „fiinцeĭ» шi amŭ ажȣnsŭ ла база eĭ, adeкъ ла pasъ. Aічĭ ni se презintъ o чiркоmstanцъ ремаркавiлъ, desemnatъ кеарŭ din mîna natȣpeĭ; adeкъ toate *animaлеле каре sîntŭ de doȣ difepite џенȣрĭ, nȣ se împpeȣnŭ niчĭ odatъ шi nȣ продȣкŭ niчĭ odatъ nȣĭĭ* S. e. niчĭ odatъ împpeȣnapea ȣnȣĭ боȣ шi калŭ, saŭ ȣnȣĭ калŭ кȣ кîine saŭ поркŭ, nȣ ва продȣче nimiкŭ шi toate ideeле попȣларе кîndŭ naште вр'ȣnŭ вiцелŭ кȣ капȣ de поркŭ, кîndŭ zікŭ: asta провine d'o amestекъtȣpъ de поркŭ saŭ de кîine кȣ вака, sîntŭ niште ideĭ грешite шi басme; къчĭ боȣлŭ, кîiнеле шi поркȣлŭ sîntŭ de difepite џенȣрĭ d'animaле. *Doȣъ animaле dintp'ȣnŭ џенŭ, însъ de doȣ difepite sпеце, împpeȣnîndȣ-se, продȣкŭ; dap nȣĭȣлŭ лорŭ nȣmai e продȣктiвŭ*; de ачееа ведемŭ къ калȣл шi мъгарȣлŭ împpeȣnîndȣ-se, продȣкŭ ȣnŭ катîpŭ, dapŭ катîpȣлŭ nȣmaĭ e продȣктiвŭ, este stepnŭ în џенepaцiȣnea a doa. În fine: *doȣ animaле de difepite pase împpeȣnîndȣ-se, продȣкŭ шi nȣĭĭ лорŭ sîntŭ продȣктiвiле* în toate џенepaцiȣniле; de ачееа sîntemŭ în stape npin amestекъtȣpa de doъ difepite pase, a продȣче o pasъ nȣoъ. Pasa stimatъ de каĭ енглезештĭ este продȣsъ npin amestекapea de pasa de аpmasapĭ арабештĭ кȣ iепе de Меклембȣргŭ. De ачееа каĭ енглезештĭ împpeȣnŭ фpȣmȣseцea шi iȣцеaла каiлорŭ арабештĭ кȣ mъpimea tpȣпȣлȣĭ a каiлорŭ din nopdȣлŭ Цepmaniеĭ. Mȣлцime de pase de кîinĭ шi de oĭ каре esistъ акȣmŭ, iapŭ aŭ провenitŭ de amestекъtȣpa saŭ кpȣчiamentȣлŭ paseлорŭ.

Totŭ aчeastъ леџе domneште шi ла pasa d'oamenĭ. De шi toatъ фъптȣpa Арапȣлȣĭ (raça aethiopica) este кȣ totȣлŭ difepitъ de ачееа a Eȣропенiлорŭ (raça Caucasica); însъ înчеркъpiле aŭ аpъtatŭ къ, късъtopiiле întpe aчeste difepite pase, aŭ продȣsŭ копiĭ nȣmiцĭ *Креолĭ*, каре aŭ nȣцine ȣpme de pasa neагpъ; aчештĭ креолĭ sînt iapŭ продȣктiвĭ, фъpъ sъlîpшitŭ. Eatъ къ difepite feлȣpĭ de oamenĭ че esistъ пе пъmîntŭ, nȣ konstitȣe difepite sпеце, чi nȣmaĭ difepite pase. Este провatŭ къ, toцĭ oamenii sîntŭ adeвъpatŭ фpaцĭ шi dakъ o konsidepaцiȣne soчiaлъ împедекъ difepite «mezaлiaнце», Natȣpa nȣ штie de niчĭ o mezaлianцъ; пентpȣ dînsa toцĭ oamenii поate sъ se късъtopeaskъ ȣniĭ кȣ алцiĭ.

Natȣpaлiştiĭ împapte џенȣлŭ ȣmanŭ în patpȣ pase ȣptъtoape adeкъ în *pasa каскаziкъ* (албъ), pasa *amepiкanъ* (колоареа d'apamъ), *pasa etioniкъ*

(неагръ) ші *раса монголікȣ* (галбенъ). Пînъ нȣ intрът în deskripціȣніле карактерілор але раселор, вом чіта челе ȣрмътоаре обсервацііȣнї џенерале.

Окії Кінезілорȣ нȣ staȣ dpenтȣ орізонталї, чі облікѣе; локȣіторії de ла Noa-Оланda цінȣ окії лорȣ totȣ-d'аȣна жȣмътаte închіші. Фрȣntea este наintатъ ші болtітъ ла Еȣропеанȣ; ларгъ ші tȣртітъ ла Монголї ші Калмȣчї; ла негрі фрȣntea фȣџе înдърътȣ, dapȣ ла Амерікані este foapte înгȣстъ. Nasȣлȣ este ла Еȣропенї лȣнгȣ ші чева кȣрбатȣ «ȣнȣ nasȣ de вȣлtȣрȣ» (nez aquilain) ера idealȣлȣ skȣлпtȣрілорȣ Еленї. Ȣн nas чева лȣнгȣ ші кȣрбатȣ este totȣ-d'аȣна ȣнȣ semнȣ d'о inteліџенцъ sȣперіоаръ; Калмȣчії аȣ ȣнȣ nasȣ skȣртȣ ші foapte ларгȣ în кîtȣ пъріле лорȣ формеазъ доъ гъȣрї марї, ка ла ȣнȣ калȣ; негрії аȣ ȣнȣ nasȣ tȣртітȣ ші паркъ zдробітȣ. Кінезії аȣ ȣнȣ nasȣ гросȣ ші потȣндȣ, ка о zмокінъ. Гȣра este мікъ ла Еȣропенї (маї кȣ seamъ ла попȣлї каре локȣеskȣ în църіле меридіонале), dapȣ foapte маре ла Калмȣчї, ла мȣлці попȣлї локȣіторї din партеа нордікъ а контінентȣлȣї векіȣ, ка ші ла Малаіа. Бȣзеле sîntȣ мічї ла Еȣропенї, гроасе ші ȣнфлате ла Негрії, ші ла Малаї, dapȣ ла Кінезї sîntȣ foapte ларџї паркъ ле а пȣsȣ чіне-ва доъ бȣкъцї de карне пе гȣръ. Фълчіле sîntȣ пропорціонате ла Еȣропенї фъкîndȣ образȣ потȣндȣ saȣ овалȣ; dapȣ ла Негрії esȣ sȣsȣ мȣлtȣ афаръ ші daȣ образȣлȣї форма ȣнȣї tріȣнгіȣ, semънîndȣ чева кȣ образȣлȣ маімȣцелорȣ. Ла попȣлȣ нȣмітȣ Hottentoцї (în sȣdȣлȣ Афрічеї), ачеастъ імперфекціȣне esistъ înкъ întр'ȣнȣ градȣ маї маре; Калмȣчії аȣ ȣнȣ образȣ ка ȣнȣ патратȣ облікȣ. Indienії аȣ ȣрекіле лорȣ пȣse маї sȣsȣ de кîtȣ ла Еȣропенї, ші sîntȣ în India нішtе попȣлї каре аȣ нȣ нȣмаї ȣрекї foapte марї, чі ші ȣнії din еї sîntȣ în stape але мішка кȣмȣ факȣ анімалеле (каії, боїї); dapȣ ші în Еȣропа, попȣлȣлȣ каре локȣеште în Biscaia, аре ȣрекї лȣнџї. Кінезії ші локȣіторії de Siamȣ аȣ ȣнȣ капȣ de форма конікъ. Ȣнії попȣлї аȣ обічеіȣ къ diформезȣ капȣлȣ копіілорȣ кîndȣ sîntȣ пъскȣцї, tȣртîndȣ'лȣ орї din жосȣ în sȣsȣ saȣ din dреапtа în stîнга.

În рапортȣл пропорціȣнеї корпȣлȣї гъсім челе ȣрмътоаре чіркȣмstanцe: мърімеа de міzлокȣ а ȣнȣї Еȣропеанȣ este de 6 saȣ de 7 орї а мърімеї капȣлȣї (образȣлȣї) съȣ. Dapȣ ла Калмȣчї корпȣлȣ este нȣмаї de 5 ½ орї маї маре, ші ла Eskimoesȣ корпȣлȣ е нȣмаї кȣ 5 орї маї маре de кîtȣ капȣ.

Natȣралistȣлȣ *Camper* аȣ гъsіtȣ ȣнȣ modȣ d'а мъсȣра кȣ esaktitate, пропорціȣніле образȣлȣї ші градȣлȣ перфекціȣнеї лорȣ. Елȣ а zisȣ: траџеці о лініе перпендікȣларъ de ла міzлокȣлȣ фрȣнції пînъ ла пȣнкtȣлȣ ȣnde съ întîлnеskȣ amîndoъ пъріле, ші о алtъ лініе орізонталъ, totȣ d'ачестȣ пȣнкtȣ пînъ ла amîndoъ гъȣріле ȣрекілорȣ; о съ еаsъ ȣн ȣнгіȣ ла пȣнкtȣлȣ ȣnde съ întîлnеskȣ amîndoъ лініile; ачестȣ ȣнгіȣ, Camper îлȣ нȣмеште *ȣнгіȣлȣ фачіалȣ* каре аре ла Еȣропеанȣ пȣтърȣлȣ de 85 пînъ кеаръ 90 граde (adекъ е маї de мърімеа ȣнȣї ȣнгіȣ dpenтȣ); ла Калмȣчї, ла Кінезї ші ла Монголї, ачестȣ ȣнгіȣ аре нȣмаї 80°; dapȣ ла Негрі ші ла Otentoцї съ погоаръ кеаръ пînъ ла 75°. Ачеsta este ȣнгіȣлȣ фачіалȣ челȣ маї мікȣ че se гъseште ла омȣ; маї мікȣ îлȣ гъsімȣ нȣмаї ла маімȣца Ȣранг-ȣтанг (челȣ маї înцелентȣ анімалȣ); апоі ла анімалеле карнасіере (феареле сълбатіче) е înкъ маї мікȣ (аре 60°), пе кîндȣ ла анімалеле ербівоаре (каї, боі) каре аȣ о inteліџенцъ маї мърџінітъ de кîtȣ челе карнасіере, ші ȣнгіȣлȣ фачіалȣ девіне маї мікȣ. Ачеаstъ мікшоріме а ȣнгіȣлȣї фачіалȣ, мерџе întр'о пропорціȣне dреаптъ кȣ мікшорімеа inteліџенцеї, în кîtȣ ла пешті (каре sîntȣ анімалеле вертебрате челе маї stȣпіde) ȣнгіȣлȣ фачіалȣ а скъzȣтȣ пînъ ла 30°!

Аша dapȣ Camper а пропончіатȣ о леџе каре s'а adeверіt în totȣ регнȣл анімал, adекъ: кȣ кîtȣ ȣнгіȣлȣ фачіалȣ е маї маре, кȣ atîtȣ фііnца însȣфлецітъ е маї înцелеантъ ші окȣпъ ȣнȣ градȣ маї sȣперіорȣ în skара фііnцелорȣ віі; апоі кеаръ ші întре раселе d'оамені ші оамені індівідȣалї, ȣнгіȣлȣ фачіалȣ este карактерȣлȣ нобіліmeї ші а sȣперіорітъцеї лорȣ натȣрале. Еаtъ къ ші natȣра а креатȣ о арістократіе întре оамені; dapȣ еа este базатъ пе о sȣперіорітате реалъ, персоналъ, апоі diплома ачестеї «ноблеце» Natȣра нȣ а dепȣs'о în вр'о архонтолоџіе, чі а лініt'о пе фаць алешілорȣ съї кȣ карактеріле не stерсе, ка тоате опȣріле еї!

(Ва ȣрма)

Tіпърітȣ în Тіпографіеа Колеџіȣлȣї Sf. Saba.